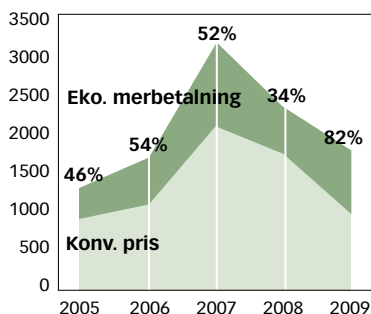

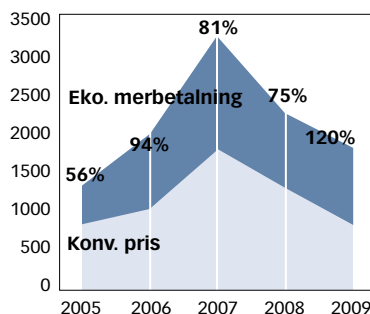
Sjunkande spannmålspriser

Goda skördar under två år och överlagrad ekospannmål i Tyskland och flera östländer håller nere priset.

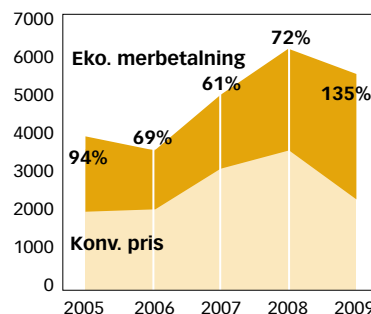
Merbetaling höstvet

Merbetaling foderkorn

Merbetaling raps/rybs

PRISERNA PÅ EKOLOGISK spannmål följer trenden med fortsatt sjunkande konventionella spannmålspriser. Att skörden av ekologisk spannmål i Tyskland var stor och normal i övriga Europa bidrar också till att pressa ner priserna. Överlagrad ekologisk spannmål i Kazakstan, Baltikum, Polen, Tyskland och Österrike från skörden 2008 fyller spannmålslagren ytterligare. Men en vändning kan komma snabbt när väl överlagringen från 2008 och 2009 års skörd är förbrukad och vi har facit av skörd 2010.

Proteinfoder bäst

För andra året i rad sjönk Lantmännens betalning för ekologisk spannmål 2009. Enda undantaget är foderärt som endast fick en marginell sänkning. Efter två år, 2006 och 2007, med kraftigt stigande priser på ekologisk spannmål, föll priserna

tillbaka för skörden 2008. Sänkningen var dock jämfört med de två tidigare årens kraftiga uppgång begränsad. För samtliga spannmålsslag låg priserna över 2006 års priser.

Sänkningen av priserna 2009 varierade mellan 10 och 50 % för olika spannmålsslag. Havren sjönk ner mot priserna 2005. Bäst har proteinfodermedlen ärtor, åkerböna och oljeväxter klarat sig och betalades 2009 med 40–50 % mer än 2005. Höstvetet klarade sig också väl jämfört med 2005.

Merbetalingen hög

Merbetalingen håller dock väl i de flesta fall både när det gäller i kronor och procentuellt. Jämfört med 2008 har merbetalingen i kronor stigit för samtliga utom havre, malkorn och råg. Den procentuella merbetalingen för ekologisk spannmål

steg kraftigt för alla spannmålsslag utom för havre där den sjönk. Jämfört med 2005 ligger merbetalingen i kronor högre för samtliga spannmålsslag.

Oljeväxterna utmärker sig med en merbetaling på hela 135 %. Ekologiska oljeväxter betalades med 5,63 mot 2,40 per kg för konventionella oljeväxter.

Exporten av ekologisk spannmål är ca 10–15 % av produktionen på marknaden. Höst- och vårvete av kvarn kvalitet efterfrågas särskilt av exportkunderna. Det har varit god kvalitet på veteskörden 2009.

Havre däremot, som annars brukar vara en stor exportvara, har gått betydligt sämre. Det är överskott i Europa och dessutom är kvaliteten på den svenska havren inte på topp.

LENNART LARSSON

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Förändr. 2005-04	Förändr. 2006-05	Förändr. 2007-06	Förändr. 2008-07	Förändr. 2009-08	Förändr. 2009-06	Förändr. 2009-05
Höstvete	1180	1330	1735	3200	2370	1820	13 %	31 %	82 %	-26 %	-23 %	5 %	37 %
Höstvete, 3-års kontrakt	1510	1560	-	2250	2370	1820	3 %	-	-	5 %	-23 %	-	17 %
Höstvete foder	1180	1330	1735	3200	2300	1820	13 %	31 %	84 %	-28 %	-21 %	5 %	37 %
Råg	1310	1360	1540	3200	2690	1600	4 %	13 %	105 %	-16 %	-41 %	4 %	18 %
Vårvete	1620	1830	2380	3750	-	2130	13 %	30 %	-	-	-	-11 %	16 %
Raps/Rybs	3400	4000	3630	5100	6260	5630	18 %	-9 %	39 %	23 %	-10 %	55 %	41 %
Grynhavre	1070	1350	2030	2950	2660	1370	27 %	50 %	43 %	-10 %	-48 %	-33 %	1 %
USA grynhavre	1190	1440	2074	3000	2700	1410	21 %	44 %	42 %	-10 %	-48 %	-32 %	-2 %
Foderhavre	1010	1180	1940	2810	2510	1280	17 %	64 %	42 %	-11 %	-49 %	-34 %	8 %
Malkorn	1350	1480	2380	3750	2850	1830	10 %	61 %	55 %	-24 %	-36 %	-23 %	24 %
Foderkorn	1180	1320	1980	3210	2240	1800	12 %	50 %	60 %	-30 %	-20 %	-9 %	36 %
Matärt	2550	2520	2600	3900	3850	2850	-1 %	3 %	65 %	-1 %	-26 %	10 %	13 %
Foderärt	1530	1640	1900	3500	2459	2440	7 %	16 %	84 %	-30 %	-1 %	28 %	49 %
Åkerböna	1460	1540	1900	3500	3420	2330	6 %	23 %	84 %	-2 %	-32 %	23 %	51 %

Källa: Lantmännen, beräkningar Ekologiska Lantbrukarna

Win win kring proteingrödorna

MELLAN 2009 OCH 2008 sjönk Lantmännens betalning för åkerböna med drygt 30%. Detsamma hände med forderärterna redan mellan 2008 och 2007. Slutpriset för skörd 2009 stannade på ca 2,30 kr/kg för åkerböna och ca 2,40 för ärt

Samtidigt kostar koncentratet till mjölkkror mellan 6 och 7 kronor, och den enda ingrediensen i det som inte kan odlas på gården är sojan. Förvisso håller sojan en proteinkvalitet i en klass för sig, men husdjursrådgivarna verkar överens om att de inhemska proteinfodren räcker bra för en avkastning upp till 8 500 kilo.

Därmed borde värdet på åkerböna i foderstaten kunna skrivas upp från 2,50 till åtminstone 3,50–4 kr. Och vad vore bättre än att hela den pengan går till odlaren istället för äts upp av mellanhänder!

MEN SOM ALLTID på mycket små marknader är det svårt för alla parter att få en klar bild av tillgång och efterfrågan och ryktes-spridning tar lätt fart.

Men helt klart är att Lantmännens låga betalning för svensk åkerböna och foderärt inte handlar om att det finns ett överskott av varan, utan av att det finns billigare protein att köpa på världsmarknaden.

Samtidigt verkar det nu i vinter också finnas en del åkerböna att handla på den privata fodermarknaden direkt från odlare, men att köpare och säljare inte riktigt hittar varandra.

MED LÅNGSIKTIGA RELATIONER kommer man långt, inte bara i privatlivet utan också i affärer. Både åkerböna och ärt är riskgrödor, och ska det vara intressant för växtodlarna att satsa så behöver det finnas ett stabilt pris. Med handel direkt mellan gårdarna och ett avtal om köp och försäljning före sådd, så finns det en chans att hålla liv i den inhemska proteinfoderodlingen. Den som alla vill ha men ingen är beredd att betala för!

LENA KARLSSON

Milko och ekologiskt – från bäst till sämst

MILKO VAR EN GÅNG LEDANDE på ekologisk mjölk. Nu lovar nya Milkoledningen att plocka upp den tappade handsken.

– Milko har för närvarande landets lägsta betalning för ekomjölken, konstaterar Ekologiska Lantbrukarnas marknadsanalytiker Dirk van der Krogt. Under december låg betalningen hela 26 öre/kg under Arlas, och avståndet till de kringliggande föreningarna är sannolikt ännu större. Bara under december innebar detta drygt en halv miljon kronor mindre till Milkos ekomjölkkare.

I höstas berättade vi i Ekologiskt lantbruk nr 6 om KRAV-bönder inom Milko som rasade mot Milko-ledningens beslut att inte låta ekomjölkkarna få del av extrakronan för landskapsmjölken. Det uppfattades som en smygsänkning av ekotillägget samtidigt som föreningen under året inte satsat något på att utveckla det ekologiska sortimentet.

Nya krafttag

Efter konflikten kring landskapsmjölken började många av lantbrukarna att visa öppet intresse för att lämna sin mjölk till någon annan förening med bättre villkor. Men nu är budskapet från Milko ett annat.

Vid ett möte 7 januari mellan ekobönder från i första hand Dalarna, men även Hälsingland och Värmland, och Milkos styrelse, VD och produktutvecklare gavs löften om nya krafttag.

– Milko kommer att satsa rejält på ekomjölk. Ekomjölken är av stor vikt för Milkos totala utbud och konkurrenskraft, sa Milkos vice ordförande Lars Reijer till de tillresta lantbrukarna.

Tillförordnade VDn Lars Ölander tillsammans med produktutvecklaren Thomas Allmere redogjorde för en rad satsningar på ekosortimentet som planeras under året, bl a lanseras också ekologisk landskapsmjölk i början av februari.

Ekoöverskott

– Problemen med ekomjölken i Milko handlar om att man har för låg utnytt-

jandegrad av den, säger Dirk van der Krogt. Det beror både på att man inte utvecklat sortimentet och satsat på marknadsföring, vilket troligen bidragit till att man tappade en stor ekomjölksförsäljning till butikskedjan Willys, som istället gått till Arla som satsat på en fantastisk ekologisk produktutveckling under senaste året. Men utanför Milkos egen förskyllan finns också det faktum att ekologiskt inte är lika starkt i Milko-land som i storstadsregionerna där Arla och Skånemejerier dominerar.

– De satsningar vi nu gör ska få dagens ”överskott” på ekomjölk att om-sättas till ekoprodukter med högre marknadsvärde, liksom se till att den nya ekovolymen som är på väg in tas väl om hand på marknaden, och vidare att Milkos ekoutbud stärks gentemot konkurrenterna, sa t f VD Lars Ölander till lantbrukarna på mötet 7 januari.

Upp till bevis

Lantbrukarna på mötet var påtagligt glada av planerna som presenterades. Men det var också tydligt att det för Milko nu handlar om ”upp till bevis” i form av bättre betalt för ekomjölken.

– Det kändes som att Milkos ledning tagit till sig av kritiken och förstått att de flesta av oss ekoleverantörer är beredda att lämna föreningen så fort en god chans dyker upp, säger Marianne Schönning, leverantör från Hälsingland. På mötet presenterade man en ganska omfattande nysatsning på eko för oss som kändes väldigt bra, men samtidigt har vi varit med om tidigare att det varit prat om stora satsningar på eko utan att det ens blivit en tummetott på slutet.

Detta är även Dirk van der Krogt's bedömning:

– Nu gäller det att Milko kämpar på för att slagkraftigt och relativt snabbt stärka sin position på ekomarknaden. Och för den nya VDn Göran Henriksson är det prioriterat att ta fram en tydlig eko-strategi för Milko

LENA KARLSSON